

Tauro apygardos partizanų kovų takais

Nors spalio 25-osios šeštadienis išaušo vėjuotas ir žvarbus, bet rudenis oras neišgąsdino žygio „Tauro apygardos partizanų kovų takais“ dalyvių, kurie gausiai rinkosi prisiminti ir paminėti beveik prieš septyniasdešimt metų Marijampolės apskrityje vykusį pasipriesinimo kovą. Gerokai per du šimtus dalyvių iš Vilniaus, Anykščių, Alytaus, Kauno, Marijampolės, Kalvarijos, Vilkaviškio ir kitų Lietuvos vietų važiavo maršrutu Skardupiai (Marijampolės sav.) – Kalvarijos sav. – Pajevonyse (Vilkaviškio r.)

Zygis prasidėjo Skardupių Šv. Mergelės Marijos Krikščionių Pagalbos bažnyčioje šv. Mišiomis už žuvusius Tauro apygardos partizanus, kurias aukojo klebonas Petras Algirdas Kanapka. Būtent čia, senojoje Skardupių klebonijoje, kunigo Antano Yliaus iniciatyva 1945 metų liepos 19 dieną buvo įsteigta Tauro apygardos štabas, o tą pačią metų rugpjūčio 15 dieną įkurta Tauro partizanų apygarda, pirmuoju apygardos vadu tapo kpt. L. Taunys-Kovas (1900–1946). Kaip pažymėjo ši istorinį įvykių pristatęs Tauro apygardos par-

Žygyje dalyvavo daug moksleivių

Renginio organizatorės LPKTS Vilkaviškio filialo pirmininkė Dalija Agota Karkienė ir Marijampolės filialo – Birutė Kažemėkaitė

tizanų ir tremties muziejaus istorikas Jonas Gustaitis, labai svarbus ir darvienas šioje klebonijoje nutikęs įvykis – 1945 metų rugsėjo 16 dieną čia įvyko steigiamasis Lietuvos išlaisvinimo komiteto (LIK) posėdis, kurio metu buvo iškeltas tikslas su telkti visas pogrindžiojėgas nepriklasomai Lietuvos valstybei atkurti bei parengtas atsišaukimas į Lietuvos visuomenę, nustatyti šeši partizanų apygardų veikimo plotai.

Toliau žygeivių kelias vedė į Laibikių kaimą, Kalvarijos savivaldybėje, kur žūties vietoje bu-

vo prisiminta partizanų gydytoja ir slaugytoja Angelė Senkutė-Aušrelė. Si partizanė – viena žymiausių Tauro apygardos gydytojų, išgydžiusi ne vieną sunkiai sužeistą Laisvės kovotoją, tarp jų ir sužeistą „Blynų baliaus“ karalienę partizanę Anele Senkutė-Pušelę. Pasiturinčių Suvalkijos ūkininkų patriotiškoje ir religingoje šeimoje užaugusi gabia medicinos sesuo nuo pat pirmų akimirkų padėjo Tauro apygardos partizanams, čekistų sudaužytiems, kankiniems, atvežtiems operuoti, todėl 1945 metų žiemą čekistai A. Senkutė buvo areštavė.

(keliamas į 8 psl.)

Žygio dalyviai pagerbė žuvusių partizanų atminimą

Ne jubiliejus, ne vardinės, o eina nešini gėlėmis vėlyvą rudenį, šalnai sidabruojant laukus. Nešam žvakes ne gėlėmis apginti nuo piktos šalnos pirstų, bet širdies liepami uždegiti Atminimo ugnies.

Vėlinių vakarą, kai smėlio kalneliai nušvinta žiburiaiš, kapų kauburėliai tampa dar brangesni. Ne juos saugančių paminklų kaina, ne žvakidžių puošnumu, bet atmintimi ir pagarba. Juose išsisi mūsų myli mi ir mus mylėjė tėvai, davė mums gyvybę, maitinę duoną, auginę, mokę mylėti Dievą, Tėvynę ir artimą.

Ateinam. Padedame gėlių, uždegame žvakę. Sukalbame „Amžiną atils...“ ir mintimis sugrįžtame į praeitį. Su ilgesiu mename jų rankų švelnumą, iki skausmo ašarų gailimės juos išskaudinę, suprasdami, kad nesugrąžinsi išsprūdusio skaudaus žodžio, jau nesugrąžinsi meilės skolos. Nors malda prasikime Aukščiausiojo suteiktiems Dangaus Karalystę.

O Rytų toliuose kapai ne-

matę gėlių, nešildomi žvakių liepsnos. Kaip gi neskaudės širdies, kai žinai, kad ne tik sudaužytas likimas, sugriautas gyvenimas, kančios ir vargai, bet ir skaudi lemtis atgulti ne žemėje, kurią jie laistė savo prakaitu, sodino obelį, augino javą, kur beržų svyruonelių supamose, kryžių saugomose kapinaitėse išsisi tėvai ir tėvų tėvai, bet budelių šalyje. Skaudu, kad net ašara nukris ne ant kapo kauburėlio, o tik ant tavo paties krūtinės.

Netikėkite, kad vis tiek, kai kime krašte, kokioje žemėje išsėtis. Patikėkite – ne vis tiek! Žodžiai neišsakysi tos baisios nevilties, baisesnės už visas kančias, kai matai artėjančią mirti ir žinai, kad gal tik rudenėjančiame danguje pralekiančios gervės savo rauda nuneš tėvynėn tavo paskutinį atodūsi ir gimtosios žemės ilgesį.

Laimingi išvengę tos lemities...

Mirtis visada skaudi. Ji at-

ima mūsų mylimus ir artimus, degina gailesčiu. Tik kaip gali ėti tū, kurie šaudė savus, degino sodybas, trémė moteris ir vaikus. Ne gyvenimui svetur, – mirčiai. Esame tikintys, tegu Dievas juos teisia...

Per Vėlines meldžiamės už mirusius ir žuvusius, mylimus ir artimus, dariusius gerą ir vertus atminti. Kaip neminėti gynusiųjų Tėvynę, jos ir mūsų visų laisvei aukoju sių gyvenimą. Nors maldoje prisiminkime kuriuos žinojome ir kurių vardai liko nežinomi, ant kurių kapų žvakių liepsnelė ir kurių kapais liko stribynų kiemai, miškų raistai ir užversčiai šuliniai. Uždekimė jiems dėkingumo ir pagarbos žvakutę ne tik savo, bet ir savo vaikų širdyse – už gyvenimą Tėvynę, už tėvų dainuotas dainas, kurios gyvos laisvoje žemėje, už bažnyčių varpų skambesi, kviečiantį Amžinybę išeju sių atminimo malda.

Algirdas BLAŽYS

Atstatyta Kęstučio apygardos partizanų žeminė

zienės sodyboje.

Šv. Mišias už žuvusius Lietuvos partizanus aukojo Panevėžio vyskupas emeritas Jonas Kauneckas. Jis kvietė prisiminti lietuvių tautos sūnus, nebijojusius daug galingesnio priešo, atėmusio mūsų Tėvynės laisvę. Nuskambėjus „Taučių giesmei“ miško ramybę perskrodė trys salvės – už Lietuvos partizanus, už Jūros būrio žuvusiuosius, už Tėvynę Lietuvą. J. E. vyskupas pašventino atstatytą žeminę ir didingą kryžių žuvusiesiems atmininti. Skambant lietuvių liaudies ir partizanų dainoms, kurias atliko Šilalės kultūros centro ansamblis „Kuplė“, vadovaujamas Laimos Saročkienės, kryžiaus papédė apgaubė gėlių jūra ir plevenančių žvakučių liepsnelių šiluma.

(keliamas į 6 psl.)

Paramos Ukrainai vakaras Kaune

Karas Ukrainoje – ne tik iššūkis pasaulio „didiesiems“, tačiau kartu ir milžiniško masto humanitarinė katastrofa. Ir mes negalime likti abejingi. Ar trys milijonai lietuvių gali padėti penkiasdešimt milijonų gyventojų skaičiuojančiai Ukrainai? Atsakymas vienareikšmis. Padėti turime ir netgi privalome. Aplink Kijevą yra išsibarstę apie 30 tūkstančių pabėgelių stovyklose gyvenančių žmonių. Beveik pusė iš jų – vaikai.

Praėjusį penktadienį Kaune viešoji įstaiga Demokratinės politikos institutas ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniių sąjungos Kauno filialas organizavo paramos vakarą Ukrainai. Jo metu patirtimi iš paramos rinkimo Vilniuje dalijosi straipsnio autorius Tomas Kazulėnas. Gyvais liudijimais iš pagalbos misijų Ukrainoje dailinosis visuomenininkė Agnė Zalanskaitė, kuri beveik kiekvieną savo savaitegalį skiria pagalbai Ukrainai ir pati su grupė bendraminčių vyksta į pabėgelių stovyklas aplink Kijevą: „Šiuo metu Kijeve ir aplink jį daugiau nei dešimtyje pabėgelių stovyklų gyvena per 30

tūkstančių žmonių. Žmonių, kurie privailejo palikti savo darbus, namus ir dėl savo ir savo vaikų saugumo išvykti iš rusų bombarduojamų miestų. Dauguma pabėgelių – iš Donecko, Luhansko ir Illovoisko. Savo namus jie paliko dar liepą, kai, jų žodžiais, „buvo akiavaidu, kad likti nebesaugu“. A. Zalanskaitės lankytoje pabėgelių stovykloje „Teteriv“ gyvena 450 žmonių. Iš jų 180 vaikų. Nepaisant tragiskų sąlygų, čia gyvenantieji džiaugiasi, kad turi pastogę ir kad visai šalia stovyklos yra mokykla, į kurią gali leisti savo vaikus. Jie buvo itin dékingi LPKTS nariams, kurie surinkę aukas atsiuntė mokyklinių prekių, kurios buvo vienintelė reikmenys, kuriuos moksleiviai turėjo rugsėjo 1-ajai.

Vakaro Ukrainai metu buvo parodytas dokumentinis fil-

Paramos Ukrainai vakaro Kaune dalyviai

mas „Brolių kraujas“, sukurtas būtent pabėgelių stovyklose. Taip pat renginio metu buvo atidaryta Maidano fotografijų paroda „Už Jūsų ir mūsų laisvę“. Savo dainomis ir poezijsi visus įkvėpė Kauno karių savanorių klubas „Margiris“. Renginio globėja – LR Seimo narė Vincē Vaidevutė Mar-

gevičienė.

Jeigu norėtumėte pasiskirsti į savo miestą, organizaciją ar švietimo instituciją misijų organizatorius išklausytųjų patirties ir gyvų liudijimų iš Ukrainos pabėgelių stovyklų, kviečiame susisekti žemiau nurodytais kontaktais.

Demokratinės politikos

institutas, organizuodamas paramos misijas pabėgelių stovykloms Ukrainoje remti, kviečia visus nelikti abejingais ir savo auka paremti nelaimės ištiktus žmones. Visos suaukotos lėšos bus išleistos Ukrainoje ir perduotos tiesiogiai be jokių tarpininkų paramos organizatorių.

Paramą misijoms administruoja viešoji įstaiga „Demokratinės politikos institutas“. Adresas: J. Savickio g. 4, Vilnius. Imonės kodas 125008568.

Tel. 8 640 21 810, el. p. info@dpi.lt.

Paramos Ukrainai sąskaitos Nr. LT25 7044 0600 0799 1963, AB SEB bankas, banko kodas 70440. Banko adresas: Gedimino pr. 12, LT-01103 Vilnius. BIC (SWIFT kodas) - CBVILTX.

Tomas KAZULĖNAS

Amerikos prezidentas Ronaldas Reiganas Sovietų sąjungą taikliai pavadinė „blogio imperija“. Sovietų sąjunga žlugo, o „blogio imperijos“ tradicijos ir papročiai neišnyko, jas perėmė Rusija. Pats „blogis“ atsirado nuo pirmos 1917 metų valstybinio perversmo Rusijoje dienos. Prisidengiant komunistine ideologija ir jos klasių kovos teorijos šydu, pasitelkus brutalią jėgą ir nežabotą melą, imperija plėtėsi. Bet istorija byloja, kad imperijos, kuriose demokratija ir piliečių laisvės yra užgniaužtos, neilgai egzistuoja. Sovietų sąjungos „blogio imperijos“ pamatai pradėjo eiti ir skilinėti jau 1956 metais. Prasidėjo pavergtų tautų bruzdėjimai...

Lenkijoje iš kalėjimo paleistas tuo metu daug vilčių teikės Vladislavas Gomulka, kuris buvo įkalintas 1951 metais, o tautinio atgimimo Lenkijoje simbolis kardinolas Višinskis, kuris 1953 metais buvo nušalintas nuo katalikų bažnyčios vadovo pareigų, grąžintas į savo pareigas. Tais pačiais metais Gomulka grąžintas į Lenkijos kompartijos Centro komitetą, o spalio 20 dieną jis paskelbė Lenkijos nepriklausomybės Deklaraciją, kurioje aštriai kritikavo paskutinio dešimtmečio santvarką, pažadėjo naujus rinkimus ir pareiškė, kad lenkų tauta ginsis, jeigu kas norės pasuktį šalį į demokratijos kelio. Sunerimės „vyresnysis brolis“ Nika

tais pačiais metais Gomulka grąžintas į Lenkijos kompartijos Centro komitetą, o spalio 20 dieną jis paskelbė Lenkijos nepriklausomybės Deklaraciją, kurioje aštriai kritikavo paskutinio dešimtmečio santvarką, pažadėjo naujus rinkimus ir pareiškė, kad lenkų tauta ginsis, jeigu kas norės pasuktį šalį į demokratijos kelio. Sunerimės „vyresnysis brolis“ Nika

tais pačiais metais Gomulka grąžintas į Lenkijos kompartijos Centro komitetą, o spalio 20 dieną jis paskelbė Lenkijos nepriklausomybės Deklaraciją, kurioje aštriai kritikavo paskutinio dešimtmečio santvarką, pažadėjo naujus rinkimus ir pareiškė, kad lenkų tauta ginsis, jeigu kas norės pasuktį šalį į demokratijos kelio. Sunerimės „vyresnysis brolis“ Nika

tais pačiais metais Gomulka grąžintas į Lenkijos kompartijos Centro komitetą, o spalio 20 dieną jis paskelbė Lenkijos nepriklausomybės Deklaraciją, kurioje aštriai kritikavo paskutinio dešimtmečio santvarką, pažadėjo naujus rinkimus ir pareiškė, kad lenkų tauta ginsis, jeigu kas norės pasuktį šalį į demokratijos kelio. Sunerimės „vyresnysis brolis“ Nika

tais pačiais metais Gomulka grąžintas į Lenkijos kompartijos Centro komitetą, o spalio 20 dieną jis paskelbė Lenkijos nepriklausomybės Deklaraciją, kurioje aštriai kritikavo paskutinio dešimtmečio santvarką, pažadėjo naujus rinkimus ir pareiškė, kad lenkų tauta ginsis, jeigu kas norės pasuktį šalį į demokratijos kelio. Sunerimės „vyresnysis brolis“ Nika

tais pačiais metais Gomulka grąžintas į Lenkijos kompartijos Centro komitetą, o spalio 20 dieną jis paskelbė Lenkijos nepriklausomybės Deklaraciją, kurioje aštriai kritikavo paskutinio dešimtmečio santvarką, pažadėjo naujus rinkimus ir pareiškė, kad lenkų tauta ginsis, jeigu kas norės pasuktį šalį į demokratijos kelio. Sunerimės „vyresnysis brolis“ Nika

ga sprogo galinga jėga. Antra Gére klaida – sukiliimo malšinimui pakvieti sovietų kariuomenę. 1956 metų spalio 24 dieną sovietų kariuomenė ir Vengrijos slaptosios tarnybos kariai Parlamento aikštėje pradėjo šaudyti į demonstrantus. Visa aikštė paskruvo daugybės užmuštų vyrų ir moterų krauju.

Imrė Nadis pašaukė tautą kovai su okupantu ir kreipėsi į Vakarų šalis pagalbos, prašydamas tiesioginio įsikišimo. Šie įvykiai tapo pagrindine priežastimi sukilti. Vengrijoje įvyko tai, kas stipriai pranoko įvykius Lenkijoje. Kardinolas Mindsenti paleistas iš kalėjimo, Imrė Nadis užėmė vyriausybės vadovo pareigas, nekenčiamas Gére dingo iš horizonto, sutriūkintos slaptosios kariuomenės kareivinės, nugriauta Stalino statula. Vengrijos kariuomenės daliniai padėjo sukiliėiams, sunaikino daug sovietų tankų.

Tai buvo pirmos viltį keliančios dienos Europoje. 1956 metų spalio 28 dieną sovietų kariuomenė išvesta iš Vengrijos.

Tačiau neilgam... Izraelis užpuolė Egiptą. Prasidėjo karas dėl Sueco kanalo Artimuosiuose Rytuose. Viso pasaulio akys nuo Vengrijos nukrypo į Artimuosius Rytus. Veltui Imrė Nadis radijo bangomis kreipėsi į pasaulį prašydamas padėti, nurodydamas, kad du šimtai tūkstančių sovietų karių ir penki tūkstančiai tankų išsi-

veržė į Vengriją. Pasaulis tylėjo, o Jungtinės tautos nerado laiko apsvarstyti vengrų krepimosi. Budapeštą buvo visiškai sugriautas. Lapkričio 7 dieną nustojo veikti paskutinė laisva vengrų radijo stotis Dunapenstelėje. Nužudyta 65 tūkstančiai vengrų, 22 800 atsidūrė kalėjimuose, daugiau kaip 100 tūkstančių pabėgo į Austriją. Imrė Nadis prisiglaužė Jugoslavijos pasiuntinybėje. Išėjęs iš pasiuntinybės buvo suimtas ir nužudytas, nors okupantas garantavo jam galimybę išvykti iš šalies. Kardinolas Mindsenti išsigelbėjo Amerikos pasiuntinybėje. Štai kokią kainą turėjo sumokėti laisvės siekianti tauta. Į Vengriją atslinko tamsi naktis.... Į valdžią vėl atėjo Maskvos statyti Janošas Kadaras.

Dešimt dienų Vengrijoje sukrėtė pasaulį. Jos parodė, kad moralinės vertybės – laisvė, demokratija, kurios buvusių stiprios krikščioniškoje Europoje, su nauja jėga atgimsta pavergtuose Rytų Europos kraštuose.

Lietuvių tauta neliko abejinga Vengrijos įvykiams. Didelį atgarsį 1956 metų Vėlinės turėjo Kaune ir Vilniuje. Kauno jaunimas, susirinkęs į kapines tuometiniame Lenino prospekte (dabar – Vytauto pr.), prie paminklo žuvusiems už Lietuvos nepriklausomybę 1919–1920 metais, skandavo šukius: „Laisvę“, „Tegyyuoja Vengrija“, „Už Lietuvos Nepriklausomybę“.

(keliamai i 4 psl.)

Griūties pradžia...

Imrė Nadis Vengrijoje, kaip ir Gomulka Lenkijoje, taip tautos vilties simboliu, nes 1953 metais buvo pašalintas iš vyriausybės tautos nekenčiamo Matjasso Rakoši ir Erno Gére pastangomis. Vadovaujant Rakoši, Vengrija buvo sovietizuota, o jo parankinis čekistas Erno Gére grįžo iš Maskvos po dviejų emigracijos dešimtmečių. Būtent Gére surengė Vengrijos bažnyčios vadovo kardinolo Mindsentė teismą. Kardinolas prieš areštą kreipėsi į tikinčiuosius su prašymu netikėti né vienu jo „prisipažinimu“, kuris bus išgautas kankinant. Po vengrų sukiliimo viso pasaulio spauda paskelbė kardinolo aprašytas patirtas kančias ir kankinimus.

Vengrijoje, kaip ir Lenkijoje, žmonės norėjo to paties – grąžinti religiją ir Bažnyčią, išvesti iš šalies svetimą kariuomenę, panaikinti slaptąją policiją ir teisti jos vadovus. Kai Rakoši atstatydimimo pradėjo reikalauti net Vengrijos komunistai, sovietų vadovai suprato, kad toliau taip negali tėstis, ir sutiko ji pašalinti, tačiau neleido „nuskriausti“ Gére ir kitų Rakoši statytinių. Vengrijos politikoje niekas nepasikeitė. Tačiau taikos demonstracijos dalyvis nesitikėjo, kad taip prasidės sukiliemas, kuris virs neprieklausomybės siekiančia revoliucija. Jos fone įvykiai Lenkijoje, nors ir turėjo didžiulę reikšmę, buvo primiršti.

Įvykiai, komentarai

Sveikinimai Putinui „Nepriklausomybės“ proga

Nejuokauju, tokį sveikiniu iš Klaipėdos spalio 27 dieną mielai būčiau perdarvęs Rusijos prezidentui V. Putinui – juk jis daug prisdėjo, kad Lietuva nedelsdama pradėtų ieškoti būdų, kaip apsisaugoti nuo tokio „geradario“ parengtos ašutinės virvės, kurią įkūnijo Rusijos dujų poreikis. Atrodytų, ne mes pirmi, ne mes paskutiniai, kuriems reikalinos dujos, tačiau kalbame ne apie tai – jokia kita valstybė, galinti parduoti dujas, nenaujodavo šios galimybės politiniams tikslams taip, kaip Rusija. Todėl simboliniu vardu pavadinatas laivas „Independence“ („Nepriklausomybė“) atpludė ne šiaip galimybę Lietuvai apsirūpinti dujomis iš kitų šalių, bet suteikė šansų ir Latvijai bei Estijai nepaisyti Kremliaus šantažo. (Pasirodo, netgi Suomijai galime padėti!)

Kremliaus užmojai buvo dideli – pririšti visą Vakarų Europą prie rusiškų dujų vamzdžio „ant trumpo pavadžio“ ir paskui savo nuožiūra kaitalioti to pavadžio ilgi. Buvusios sovietinės respublikos greičiausiai į šiuos planus net neįėjo – su jomis terliotis buvo gaila pinigų ir laiko, joms iš karto buvo numatytais narvas be teisės jį palikti (ir būdas į narvą įkišti: „užkelsim naftos, dujų kainas, kur jie dings, patys ant pilvų atšliauš“). Kad tai įmanoma, matėme iš neseno pavyzdžio, kai Arménija pasirinko „integraciją“ į Rusijos buriamą „Eurazijos sąjungą“: nors jai pasirinkti buvo duota ir europinė integracija, deja, arménai pripažino, kad Rusija yra užsmaugtų energetinių resursų kainomis. Ukraina pasuko kitu keliu – jos tauta išvijo (tiksliau, pats paspruko) Kremliaus vietininką Viktorą Janukovycių, rinkimuose išsirinko prezidentą Piotrą Porosenką, o praėjusią savaitę – ir naują parlamentą – Radą, kurioje daugumą vietų gavo europinės krypties partijos. Tiesa, toks Ukrainos pasirinkimas visiškai netenkino Putino kliros – rusai aneksavo Krymą, užsiundė ant rytinės Ukrainos prorusiškus separatistus (kurie sukėlė karą), ir, aišku, pradėjo ekonominį spaudimą. Iš įvykių sekos darosi aišku, kad Kremliaus niekada nepasitikėjo ukrainiečiais – matyt, jau seniai buvo suplanuotas ir Krymo scenarijus, ir Donecko bei Luhansko atplėšimas.

Nežinia, kokie dar planai ir kokioms valstybėms skirti, guli Maskvos politikų stalčiuose, tačiau aišku, kad augant energetinių išteklių poreikiams Vakaruose, augs ir Kremliaus apetitas pasinaudoti šių poreikių varginamų valstybių problemomis savo politiniams interesams tenkinti. Energetinių išteklių Rusija turi, o pinigų atsiras – paradoksas, bet Rusijai nekainuoja papirkti koki nors politiką, pavyzdžiu, Vokietijoje: juk tam ji naudoja pinigus, kuriuos gauna iš Vokietijos už dujas... Be to, nepamirškime, kad Rusija paveldėjo Sovietų sąjungos įdribi verbuojant Vakarų politikus arba įtaisant jiems pavaduotojus, dirbančius Maskvai (prisiminime kad ir Willy Brandto, Vokietijos kanclerio, istoriją: šis socialdemokratas turėjo atsitydinti, kai paaiškėjo, kad jo asmeninis referentas yra komunistinės Rytų Vokietijos agentas, juk W. Brandto valdymo metu buvo užmegzti labai geri santykiai su sovietais, ir netgi pradėti dujų tiekimo projektais! Tad ar verta stebėtis, kad ir buvęs Vokietijos kancleris Gerhardas Schroederis, beje, iргis socialdemokratas, taip „Gazprom“ patikėtinu ir Putino draugeliu).

Kada nors su didžiausiu susidomėjimu skaitysime knygas apie Kremliaus pastangas verbuoti tiek Vakarų valstybių, tiek ir buvusių sovietinių respublikų politikus ir verslininkus.

O kol kas girdime tik skandalinges pranešimus apie Lenkijoje ar Estijoje sugautus Rusijos šnipus, stebime (ir stebimės) kai kurių politikų keistus veiksmus, labai naudingus Putino vykdomi politikai ir nenaudingus savo šaliai ir visai ES.

Prezidentė Dalia Grybauskaitė savo kalboje, pasakytoje per „Independence“ laivo sutiktuvės Klaipėdoje, nepataikavo politikams, kurie kaišiojo pagalius į ratus šiam projektui. Tiesa, ji apsiribojo korektiška pastaba, tepasakiusi, kad ir iškilmėse tie žmonės dalyvauja. Kas tie žmonės, spėlioti nereikia – prisiminkime Artūro Skardžiaus „komisijos“ veiklą, siekiant jei ne sustabdyti, tai bent jau sutrikdyti šį projektą (apie tai rašoma Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų pateiktoje „Susiskintų gamtinių dujų terminalo projekto įgyvendinimo

chronologijoje“: 2013 metų birželio 11 dieną Seimo nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo Laikinosios tyrimo komisijos dėl 2007 metų Nacionalinėje energetikos strategijoje suformuluotų siekių įgyvendinimo rezultatų įvertinimo ir situacijos energetikos sektoriuje išsiaiškinimo“ buvo įkurta socialdemokrato A. Skardžiaus vadovaujama komisija. Vieni svarbiausiu jos nagrinėjamu klausimu tapo SGD terminalo laivo – saugyklos nuomas kaina.). Nors D. Grybauskaitė padėkojo ir dabartinei Vyriausybei, pabaigusiai SDG projektą, visgi iš istorijos nejmanoma ištinti socialdemokratų „nuopelnų“ – „2010 metų gruodžio 17 dieną Seimo oponentija pranešė, kad surinktas reikalaujamas Seimo narių parašų kiekis interpeliacijai energetikos ministrui A. Sekmokui pradėti. Joje keliami klausimai ir dėl trečiojo ES energetikos paketo įgyvendinimo modelio pasirinkimo, ekonominės analizės atlikimo. Balsavimas Seime įvyko 2011 metų kovo 10 dieną, balsų dauguma interpeliacija atmesta. 2011 metų liepos 30 dieną Seime priimta nauja Gamtinių dujų įstatymo redakcija. Įgyvendinant ES trečiąjį energetikos paketą, įstaityme numatomas Lietuvos gamtinių dujų sektoriaus suskaidymas pagal veiklas ir jų atskyrimas pagal nuosavybę. Vadovaujantis 2009 metų liepos 13 dienos Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrujų taisyklių 9 straipsniu, valstybė narė, pasirinkusi visišką nuosavybės atskyrimo modelį, privalo užtikrinti perdavimo veiklos atskyrimą nuo skirstymo, tiekimo ir gamybos veiklos bei šių veiklų komercinių interesų, išskaitant perdavimo veiklos nuosavybės atskyrimą. Prieš įstatymo priėmimą balsavo visa Seimo socialdemokratų frakcija, tarp jų ir dabartinis premjeras A. Butkevičius.“ (iš TS-LKD chronologijos, red. past.).

Bežiūrint į didingą laivo siluetą, gaubiamą jūros ūko, atmintin gržta ir kitos „intrigėlės“, kurių tikslas buvo aiškus – neleisti Lietuvai tapti savarankiška energetikos srityje. Pamenate, ne taip seniai Klaipėdos krašto „aktyivistai-separatistai“ bandė rinkti parašus, kad Klaipėdos kraštas atskirtų nuo Lietuvos

ir prisijungtų prie Kaliningrado srities. Tuomet tai pasirodė kaip dar viena Kremliaus inspiruojamų jėgų provokacija, o šiandien galima spėti, jog tai galėjo būti ir desperatiškas bandymas sukelti įtampą regione, turint tikslą kaip nors sustrukdyti pabaigti suskystintų dujų gamybos terminalo projektą, neįskiriant ir laivo „Independence“ aplaukimą.

Kokių tik „nuomonų“ nepripaistė Lietuvos energetinės nepriklausomybės priešininkai – tiek svetimi, tiek savi. Kremliaus strategai iš pat pradžių tyčiojosi iš šio sumanymo, kalbėjo, jog tai – kosminės fantazijos. Paskui, kai Vakaruose atsivėrė skalūninių dujų perspektyvos, aiškino, kad tai tik pabrangins dujas, nes negali būti pigesnių dujų už rusiškas (o realybė tokia, kad Rusijoje dujų telkiniai yra sunkiai pasiekiamuose Sibiro regionuose, todėl jas išgauti reikia milžiniškų investicijų), galų gale ēmė mažinti parduodamų dujų kainą, tikėdamiesi, kad SGD terminalo veiklą tai padarys neekonomiška. Mulkinama ir tarptautinė auditorija – štai prorusiškas televizijos kanalas „Euronews“ spalio 27 dieną žiniose su pašaipia intonacija pranešė apie „Independence“ įplaukimą į Klaipėdą, pasakė ir keletą charakteristikų, iš kurų vieną pateikė melagingą – SGD terminalo pajėgumas „sumažino“: vietoje keturių miliardų kubinių metrų per metus pateikė tris... Nejaugi toks „apsirikimas“ buvo atsikintinis?

Na, o tuo pat metu vietiniai „skeptikai“ kalbėjo, kad tai – neatsipirkstantis projektas, kad net brangiai pirkdami dujas iš „Gazprom“ mažiau išleisime... Ir netgi atplaukus laivui netyla kalbos, kad galime išsi-versti išvis be dujų (tiesa sakant, anksčiau tokį fantazijų neteko girdėti), kad laivą reikėjo pirkti, o ne nuomotis, kad per brangus ir t. t. I tokias kalbas galima atsakyti Rytų išminčių posakiu: „Šunys loja, karanavas eina“.

Taigi laivo „Independence“ laukėme, tarsi 1933-iaisiais Aleksote žmonės laukė parskrendančios „Lituanicos“. Tik tuomet tai buvo Tėvynės pagerbimo aktas, o šikart – Tėvynės laisvės aktas, Kremliaus energetinio šantažo galo aktas. Tokia proga ir norėjosi pasveikinti V. Putiną.

Gintaras MARKEVIČIUS

Povandeninė „tvarkiečių“ valtis – švedų ieškoto laivo analogas?

Tai, kad švedai nepagavo įtartino laivo, kurio priklausomybe Rusijai jie neabejoja, dar nereiškia, kad to laivo nebuvu išvis. Tą faktą nenorom patvirtintino ir Rusija: bet ne neigdama laivo buvimą, o nurodydama, jog švedai apsiriko, palaikydami rusų laivu povandeninį olandų laivą... Taigi paslaptiningo objekto, palikusio dugne keletą apvalių įspaudų, paiešką Švedija nutraukė. Bet išvadas padarė – po ilgo socialistų valdymo Švedija taip nusilpo, jog vargu ar gali savarankiškai užtikrinti šalies saugumą, todėl reikia kuo skubiau integruotis į NATO.

Švedų nesėkmė mums rūpėjo tik tiek, kiek pajégėm suvokti savo pažeidžiamumą – juk rusų povandeniniai laivai gali pridaryti žalos ne tik atplaukiančiam SGD terminalo laivui, bet ir elektros kabeliams, tiesiamiams į Švediją. Laimė, laivas sėkmingai pasiekė Klaipėdos uostą, dėl kabelių irgi bus pasirūpinta...

Dabar belieka sulaukti, kuo baigsis kitas, ne mažiau mūsų valstybei pavojingas įvykis – tai skandalas Vidaus reikalų ministerijoje, susijęs su partija „Tvarka ir teisingumas“. Pirniausia verta pastebėti, jog žmogus, sugalvojęs tiek partijos pavadinimą, buvo didelis pokštininkas – juk šioje politinėje (?) organizacijoje nedvelkia nei tvarka, nei teisingumu. Pradedant partijos vadu Rolandu Paksu, baigiant partijai nepriklausančiu Rolandu Skaisgiriui. Po specialiųjų tarnybų nepageidaujamo vizito partijos būstinėje teisėsaugos sprendimo laukia buvęs „Tvarkos ir teisingumo“ vidaus reikalų viceministras, kiti Vidaus reikalų ministerijos ir nepriklausantys jai „specialistai“ bei buvęs (tikėkimiškai) kandidatas į Vilniaus merus R. Skaisgiry. Nežinia, kuo baigsis ir VRM ministriu Dailiui Alfonsu Barakauskui, nors čia jokalėta, kad pasipainiojo „ne laiku ir ne vietoje“.

Gintaras MARKEVIČIUS

Apie ekskursijas „Partizanų takais“

Rugsėjo 20 dieną Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejaus parengtam turistiui „Partizanų takais“ sukako 17 metų. Per tą laiką jis nuolat buvo tobulinamas. Pagrindiniai darbai vyko Viršurodukio apylinkėse: buvo plečiamas ir tobulinamas partizaninio karo laikų infrastruktūra, statomi iliustruoti informacinių stendai, išaiškinamos autentiškos kai kurių partizaninio karo įvykių vietas. Tai sudarė sėlygas ir paskatinė ekskursijas pajavinti edukaciniams elementams, padaryti jas patrauklesnes.

Ekskursantai tai kių Šalčininkų rajono lietuviškų mokyklų pastebėjo, ėmėvadinti edukaciniems. Manau, tai gana taiklus pastebėjimas.

Ekskursijos organizuoja mos iš Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejaus autobusais, dažniausiai mokykliniais. Atstumas iki Viršurodukio ir jo apylinkėse esančių partizaninio karo laikų infrastruktūros objektų – apie 30–32 kilometrai.

Nuo turistinio maršruto įkūrimo pradžios „Partizanų

takais“ keliavo 4825 žmonės, iš jų apie 90 procentų buvo jaunimas. Apie ekskursijas jų dalyviai, ypač pastaraisiais metais, palieka labai šiltus, gražius atsiliepimus. Jų populiarumas pastebimai išaugo po to, kai pernai per LRT kultūros

vodos istorijos įamžinimo darbus Viršurodukio apylinkėse, dar prieš keletą metų išdėstėme partizaninio karo laikų infrastruktūros atkūrimo vizijos metmenyse. Kai ką sugerbėjome padaryti savo jėgomis, o stambesnių sumanymų įgyven-

dinimui pasigedome atitin- kamų valdžios institucijų dėmesio ir paramos.

Šiuo metu populiarus partizaninio karo tema turistinio maršruto likimas kelia vis didesnį nerima. Nuo pirmų dienų esu vienintelis šio maršruto gidas. Per 17 metų su ekskursijų dalyviais autobusais nuvažiavau apie 16 tūkstančių kilometrų. Vis dažniau susimąstau, kiek dar taip galėsi darbuoti. Pamainos, kas suktų ši darbą testi nemokamai, neturiu. Problema lengvai išsi- spręstų, jei mūsų muziejus gautų oficialų statusą, tačiau šis klausimas nesisprendžia jau septinti metai.

Gintautas KAZLAUSKAS

Prie J. Balčiaus-Balučio vadavietės jaunieji šauliai iš pen-

kanalą buvo parodyta laida apie mūsų muziejaus veiklą. Palyginus su praėjusiais metais, šiemet ekskursijų dalyvių skaičius išaugo daugiau negu dvigubai.

Partizaninio karo laikų infrastruktūros atkūrimas leidžia išsaugoti gyvąją istoriją ateities kartoms, o ekskursijų organizavimas – puiki priemonė jaunimo patriotiškumui ugdyti.

Savo samprotavimuis, ką reikėtų nuveikti, norint pratęsti gy-

Prie J. Balčiaus-Balučio vadavietės jaunieji šauliai iš pen-

Griūties pradžia...

(atkelta iš 2 psl.)

Vilniaus jaunimas taip pat surengė akciją Rasų kapinėse prie J. Basanavičiaus, M.K. Čiurlionio ir kitų žymių Lietuvos asmenų kapų. Aktyviausi akcijų dalyviai buvo suimti, daromos kratos. Keturi jaunuoliai nuteisti nuo 3,5 iki 5 metų kalėjimo, daugelis pašalinti iš institutų ir universitetų, 102 asmenys įkalinti penkiolikai parų „už chuliganizmą“.

LKP CK biurui buvo nera- mu. Savo nutarime prasitarė, kad sustiprėjo pasipriešinimas režimui, po Lenkijos ir Vengrijos įvykių „buržuazinių naci- onalistų, antisovietinių ir kiti kontrrevoliucioninių elementų respublikoje suaktyvėjo, pas- taruoju metu padaugėjo anti- sovietinių veiksmų. Siekdami pakirsti tautų draugystę, priesiski elementai stengiasi kurstyti nacionalizmą ir šovinizmą“. Ypač pabréžtos antioku- pacinės jaunimo nuotaikos.

2000 metais Vilniuje vyko tarptautinis Antikomunistinis kongresas ir Visuomeninis tribunolas, kuriame dalyvavo 25 valstybių atstovai, o Tribunolui pateikta penkiolikos valstybių kaltinamieji aktai, tarp jų ir Vengrijos valstybės, kur pa- teikta išsami medžiaga apie 1956 metų Vengrijos revolu- ciją. Tribunolas, įvertinės visų

šalių kaltinimus komunistiniams režimams ir liudininkų parodymus, nustatė vykdytų nusikaltimų žmonėms ir žmoniukumui kaltininkus ir nusprendė, kad šiemis nusikaltimams netaikoma senatis. Nors vykė Antikomunistinis tribu- nolas yra visuomeninis ir neturi vykdomosios galios, niekas negali paneigtis arba kitaip aiškinti šio proceso medžiagos autentiškumo.

Lenkija, Vengrija ir Lietu- va jau pilnai atkūrė nepriklausomybę ir pačios kuria savo ateitį. Tačiau šiandien yra daug požymių, kad komunistinė ideolo- gija, persikrikštijusi kitais varda, skleisdama agresyvų melą, atsigauna. „Vis aktyviau reiškiasi artimajame užsienyje politinės jėgos, siekiančios per- imti ir testi nacionalsocialistų ir socialbolševikų (komunistų) grobuonišką imperinę politi- ką“, – tokį perspėjimą išgirdome žurnalisto, rašytojo ir politiko Edmundo Simanaičio pranešime konferencijoje „Komunizmą – į Tarptautinį tribunolą“, vykusioje VU Di- džiojoje auloje dar 2007 metų birželio 16 dieną. Tai patvirtina Tibeto, Čečėnijos, Gruzijos ir Ukrainos pavyzdžiai.

Įvykiai Ukrainoje kaip nie- kad ryškiai atskleidė Rusijos grobuonišką imperinę politi-

ką, dėl kurios žūsta tūkstančiai žmonių – ukrainiečių ir, ko gero, dar daugiau pačių rusų. Laisvas pasaulis – abejoniu nelaisvėje, nes skelbia sankcijas, iš kurių agresorių šaiposi....

Pasaulyje kartais vyksta tikrai keisti sutapimai! Artimuosiuose Rytuose žūsta vaisas izraelietis, po to nužudomi trys vaikai palestiniečiai. Vėl išsiplieska karinis konfliktas Artimuosiuose Rytuose, kurio metu jau žuvo per du tūkstančius palestiniečių ir per penkiasdešimt izraeliečių. Pasau- lio žiniasklaida, kaip ir Vengrijos revoliucijos atveju, vėl dėmesį nuo Ukrainos įvykių nukreipia į Artimuosius Rytus. Rusija atvirai ir drąsiai išbrauna į Ukrainos teritoriją. Gal vis tarp įvykių Vengrijoje 1956 metais ir įvykių Ukraine 2014 metais yra ryšys?

Atradytų, visos valstybės, išsivadavusios nuo SSRS ir atsikračiusios okupacinių kariuomenės, savo kailiu patyrusios „išvaduotojo malonę“, turėtų stoti į vieną gretą ginant tokio pat likimo Ukrainos garbe ir laisvę. Deja, taip nėra... Vis vien tikimės, kad ukrainiečių tauta atlaikys brutalų sve- timos jėgos spaudimą ir išsikovos savo LAISVE.

Vytaus MILIAUSKAS

Sveikiname

Garbingo 75-ojo jubiliejaus proga sveikiname spalio mėnesį gimusias LPKTS Rokiškio filialo nares Vandą NOR-KŪNIENĘ ir Reginą AUKŠTIKALNYTĘ-ROLIČIENĘ. Linkime dar daug kartų palydėti krintantį šalnos pakastą klevo lapą, dar daug kartų regėti apšerkšnijusias medžių šakas, dar daug kartų džiaugtis pavasario žiedais... Sveikatos, ištvermės, šv. Marijos globos.

LPKTS Rokiškio filialas

* * *

Kokie tie metų žingsniai dideli,
Jie daug ką nunešė į prieitį.
Nei sulaikyti, nei sulėtint negali.
Ir šiandien rankose laikai jų patirči...

Gražaus jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Jurbarko filialo pirmininkę Iriną PAŽERECKIENĘ. Linkime kantrybės, dvasios ramybės, ištvermės, sveikatos bei Dievo palaimos.

LPKTS Jurbarko filialas,
LPKTS valdyba

Laisvės kovotojų atminimui

Néra Lietuvoje žemės pėdos, kuri nebūtu aplaistytą Laisvės kovotojų krauju. Tai liudija mūsų tautos istorija, archyviniai duomenys. Dar yra gyvų kovos liudininkų, kurių savo atmintimi patvirtina traigšką Lietuvos prieitį ir kovų kelią, atvedusį į Laisvę.

Partizanų atminimas pagerbtas Dainavos apygardos vadavietėje, Punios šile, atstatytyame bunkeryje

Tas kovas mena tauta, me- na LPKTS Alytaus filialo narai. Nesenai filialo pirmininkė Stasė Tamašauskienės rūpesčiu buvo surengta konfe- rencija „Laisvės kovotojų at- minimo istorija“. Susirinkę moksleiviai ir kiti alytiškiai idėmiai klausėsi pranešėjų kalbų. Idomiai, jaudinančiai kalbėjo Jonas Dagilius, šaulys nuo pirmųjų Alytaus šaulių rinktinės susikūrimo dienų. Jis prisimi- nė skaudū Lietuvos istorijos laikotarpi, kai buvo perseki- jamas laisvas žodis, o už nepri- tarimą tuometinei valdžiai grē- sė areštas ar trempis į Sibirą. At- gijo paties lektoriaus patirti skaudūs išgyvenimai. Jis prisimi- nė pirmuosius Atgimimo metus, Sausio 13-osios įvykius, Baltijos kelio reikšmę trijų tautų draugystei ir Laisvei stiprinti.

Alytaus rajone atstatomi miškuose buvę bunkerai, partiza- nų žūties vietose iškyla kryžiai, atminimo lentos. Ir ateityje dar laukia nebaigtų šios krypties darbai.

Renginyje dalyvavusi Emilia Lukšytė-Krušinienė pa- skaitė savo kūrybos eilėraščių, dedikuotų tėvynei Lietuvai ir kovotojams už Laisvę.

Alytaus Dainavos pagrindinės mokyklos mergaičių an- samblis, vadovaujamas mokytojos Violetos Dumbliauskienės, padainavo keletą skambiu-

damų.

Konferencijos pabaigoje padėkojės už pranešimus, dainas ir poeziją LPKTS Alytaus apskrities koordinatorius Romualdas Požėra kvietė nepa- miršti skaudžios Lietuvos praeities, domėtis tautos istorija, atminti kovotojų auką.

Emilia LUKŠYTĖ- KRUSHINENÉ

2014 m. spalio 31 d.

Tremtinys

Nr. 40 (1110)

5

Pabaiga.
Pradžia Nr.39 (1109)

Šauliai – ugniaugesiai

20 amžiaus trečiojo dešimtmečio antroje pusėje LŠS ėmėsi iniciatyvos kurti šaulių ugniaugesių komandas. Pagal vadovybės sumanymą, ugniaugesių komandos turėjo būti sukurtos prie visų šaulių būrių. Minimalia gaisrininkų įrangai ir materialine parama turėjo prisišteti valsčių savivaldybės. Karo atveju šaulių ugniaugesių komandos turėjo tapti priešdujinėmis (priešcheminėmis) komandomis. 1930 metais šaulių ugniaugesių komanda buvo įsteigta Alytuje, kituose būriuose susiformavo 1934–1935 metais. Buvo skelbiamos priešgaisrinės savaitės, kurių metu skaitomos paskaitos trobesių ir miškų apsaugos nuo gaisro klausimais.

Kultūrinė ir sportinė veikla

Buvo organizuojami įvairūs pasilinksminimai su vaidiniu, rengiamos loterijos, ekskursijos, gėgužinės, valstybių ir kariuomenės švenčių minėjimai ir iškilmės, vėliavų šventinimai, medelių sodinimo akcijos, skaitomos paskaitos. Alytaus apskrities valdyba šauliams pavedė piliakalnių priežiūrą. Buvo įprasta Nepriklausomybės sukaktuvį proga savo lėšomis statyti paminklus (pastatyti Alytuje, Ryliškiuose, Meškučiuose, paplentėje šalia Margelių vienkiemio (Alovės valsč.), Nedzingėje, Varėnoje ir kt.).

1930 metais Alytuje susibūrė A. Briedžio vadovaujančios šaulių choras, kurį A. Liukerauskas vėliau išplėtė ir padidino miestoviųmenės chorą. Jam akompanuodavo LDK Birutės 2-ojo ulonų pulko orkestras. Choras koncertuodavo visuomenės šventėse ne tik Alytuje, bet ir apylinkėse, Kauko radifone, o sekmadieniniai koncertai Alytaus miesto parko estradoje tapo tradicija.

1935 metais Alytaus kariėnės įgulos aikštėje buvo surengta Senovės diena. Svarbiausia jos dalis – LDK Vytauto laikų misterija (vaidinimas). Aikštėje buvo pastatytas senovės pilies maketas, inscenizuotas mūšis.

1937 metais stadione įvyko gimnazijos, šaulių ir ulonų chorų dainų šventė, 1939 metų rugėjo 2–3 dienomis – pirmoji Dzūkų dainų šventė, kurioje dalyvavo 32 chorai, jungę 2000 dainininkų iš visos Dzūkijos.

Ypač pagyvėjo kultūrinė veikla, kai 19-oji Alytaus šaulių rinktinė pasistatė savo namus. 1938 metais naujai pastatytuose Šaulių namuose A. Liukerauskas ir S. Navickas su chorū, akompanuojant pulko orkestrui, pastatė J. Duboys kantatą „7 Kristaus žodžiai ant kryžiaus“. Solo partijas atliko kviečiniai svečiai – Kauko operos žvaigždės V. Jonuškaitė, K. Petrauskas, M. Rakauskaitė, I. Nauragis. Tai buvo neeilinis įvykis alytiškių gyvenime. Kultūriname Alytaus gyvenime dar reiškėsi ir dramos mėgėjų saviveiklinis šaulių teatras (įkurtas 1933 metais), tautinių šokių grupė, Šaulių namų džiazas (įkurtas 1938 metais). Varėnos, Merkinės šauliai turėjo pučiamųjų orkestrus.

Vadovaujančios M. Petruškevičienės šaulių moterys buvo vienos aktyviausių respublikoje: organizavo įvairias parodas, konkursus, apžiūras. 1926–1928 metais buvo leidžiamas rinktinės laikraštis „Dainavos šaulys“ (red. J. Bartkaitis, vėliau A. Čiuodėris). Be to, buvo įsteigta ir šaulių biblioteka bei skaitykla.

1926 metų vasarą Alytuje įvyko apskrities šaulių sporto šventė. Šaulių sporto instruktoriai buvo Alytaus gimnazijos kūno kultūros mokytojas Karolis Dineika. 1932

metų birželio 10–23 dienomis netoli Alytaus, Simaniškių šile, vyko pirmoji šaulių fizinio lavinimo stovykla. 1935 metais Alytuje buvo įkurtas šaulių sporto klubas „Dainava“, kuriamo veikė futbolo, tinklinio, gimnastikos, bokso, krepšinio, vandens sporto, žiemos sporto, sportinio šaudymo sekcijos. Futbolo komanda kasmet dalyvavo Marijampolės apygardos futbolo pirmenybėse.

Šaulių sąjungos likvidavimas

Tragiškas likimas laukė šaulių 1940-aisiais. Išduota Lietuvos kariuomenė, likimo

Alytaus šaulių rinktinei – 95 metai

valiai palikta Šaulių sąjunga. Iš pradžių ji buvo nuginkluota, vėliau uždrausta ir likviduota. Iki karo pradžios buvo suimta, įkalinta, ištremta apie 70 procentų buvusių šaulių, daug jų nužudyta. Nemažai šios organizacijos narių žuvo nuo vokiškų okupantų kulkų. Pasitvirtino teiginys, kad nesvarbu, kokios spalvos – raudonas, ar rudas – okupantas, jis su pavergta tauta visada elgiasi žiauriai.

Ilius palaikė priešais, suėmė, nuginklavo ir nuvedė į Nemuno pakrantę birželio 23-iosios vakare 42 vyrus sušaudė. Kai kurių žuvusių šaulių pavardės yra žinomos: būrio vadas ltn. Benjaminas Meškelis, viršila Pranas Valiulis, Juozas Andriuškevičius, Juozas Laukaitis, Andrius Tamulevičius, Leonas Miglinas, Juozas Pakrošnis...

Daug šaulių dalyvavo ginkluotoje partizaninėje kovoje

teiktas karininko Antano Juozapavičiaus vardas.

Sunkiomis Tėvynei 1991-ųjų sausio ir vėlesnėmis dienomis Alytaus rinktinės šauliai budėjo Aukščiausiosios Tarybos apsaugos būryje. 14 šaulių apdovanoti Sausio 13-osios medaliais.

1998 metų vasarą LŠS reorganizavus visas rinktines, abi Dzūkijos šaulių rinktinės sujungtos į vieną Alytaus apskrities karininko A. Juozapavičiaus šaulių rinktinę su štabu Alytuje, buvusiuose Šaulių namuose, ir kuopomis Alytuje, Druskininkuose, Lazdijuose, Varėnoje, Veisiejuose.

1999 metų vasarą LŠS įkūrimo 80-mečio proga Alytaus Šv. Angelų Sargų bažnyčios šventoriuje šauliai pastatė paminklą iš akmenų, surinktų iš įvairių Dzūkijos vietovių, visiems žuvusiems už Lietuvos laisvę šauliams atminti.

Šiuo metu LŠS Karininko Antano Juozapavičiaus šaulių rinktinė sudaro 9 kuopos. Šaulių veikloje dalyvauja 1100 šaulių, iš jų 800 jaunuų šaulių. Rinktinės šauliai kasmet rengia ir dalyvauja valstybinių, tautinių, karinių, šaulių švenčių paminėjimuose, aktyviai dalyvauja minint partizanų žūties metines. Rinktinė ir kuopos turi ir savo metines šventes.

Rinktinės šauliai turi savo kapelioną. Tai – Alovės ir Ryliškių parapijų klebonas kun. Stanislovas Stankevičius. Draugiški ryšiai palaikomi su Dzūkijos miestų ir rajonų savivaldybėmis, DK Birutės ulonų bataliono, KASP Dainavos apygardos 1-os rinktinės vadovybėmis, Alytaus miesto ir rajono PK, Alytaus miškų urėdija, Alytaus miesto Kraštotoysters muziejumi ir kitomis organizacijomis.

Sveikiname šaulius LŠS Karininko Antano Juozapavičiaus rinktinės įkūrimo 95-mečio ir Šaulių sąjungos atkūrimo 25-mečio proga. Linkime, kad neišblėstų šauliškos idėjos ir įkvėptų naujiems darbams Tėvynės labui. Tegul Jus lydi sekėmė ir nepristainga ryžto.

Gintaras LUČINSKAS
Nuotraukos iš autoriaus kolekcijos

Šauliai po pratybų, Alytus, 1937 metai

Nemunaičio būrio šaulių šaudymo pratybose. Apie 1938 metai

Prasidėjus karui, 1941 metų birželio 23 dieną Alytaus gimnazijos mokytojo M. Babiliaus iniciatyva buvo sušauktas vietus lietuvių susirinkimas, kuris išrinko Komitetą viešajai tvarkai palaikyti. Lietuvių Komitetas paskyrė laikinai eiti apskrities viršininko pareigas kpt. S. Maliauską, o laikinuoju Alytaus komendantu – kpt. D. Jėčį. Pirmomis karo dienomis Alytuje susiformavo 3 šaulių – partizanų būriai: kpt. D. Jėčio būrys veikė dešiniajame Nemuno krante, ats. ltn. V. Šimoliūno būrys – prie kelio į Kauną, o ats. ltn. B. Meškelio būrys – Artillerijos kareivinių rajone. Deja, vokiečiai sukilė-

pokario metais, daug jų paaukojo gyvybę ant Tėvynės laisvės aukuro.

Alytaus šaulių rinktinės atkūrimas

Prasidėjus Atgimimui, Alytaus šaulių kuopa atkurtą 1990 metų spalio 26 dieną Alytuje.

1991 metų sausio 16 dieną Alytaus šaulių kuopa prijungta prie „Dainavos“ rinktinės, įkurtos Varėnoje (vadas S. Arnauskas), vėliau šstabas perkeltas į Druskininkus (vadas V. Kleinotas). Rugėjo 2 dieną iš „Dainavos“ šaulių rinktinės Alytaus rinktinė atsiskyrė iš atskirą Alytaus šaulių rinktinę, kuriai su-

Atminimo žvakelė miško broliams

Šeštadienį keliaučiai Tauro apygardos partizanų kovą taka Marijampolės, Kalvarijos ir Vilkaviškio rajonuose LPKTS Sakių filialo nariai sek-madienio rytą šią kelionę prateisė savo rajone. Pakiesti Šakių visureigiu sporto mylėtojus, kurie nuolat organizuoja ne tik sporto renginius, bet ir įvairias socialines akcijas, papuošė automobilius Lietuvos vėliavomis leidosi į kelią.

Šios kelionės tikslas – ne tik pamatyti Laisvės kovų įamžinimo vietas, susipažinti su istorinėmis detaliomis, bet ir jas sutvarkyti, padėti gėlių ir uždegti atminimo žvakelių. Kelionė, pradėta Šakių kapinėse prie Tremtininės memorialo, toliau tėsesi į Lukšius, kur prie bažnyčios pastatyti net šeši atminimo ženklių. Toliau – į Pelelius, kur piliakalnyje stovi

kryžius Aleksandriui Grybinui-Faustui. Valkų miške su-tvarkyta dviejų paminklų aplinka, greta kurių vis dar aiškiai matomas bunkerų vietas. Itin didelio keliautojų susidomėjimo sulaukė Rūdžilio miške atgimimo metais atstatytas bunkeris ir net keli atminimo ženkli legendinio partizano Juozo Lukšos-Daumanto bendražygiai, 1951-ųjų pavasarį po apmokymų Vakaruose čia nusileidusiam parašiutu Julijonui Būtėnui-Strėvei ir čia kovojušiam Petru Jurkšaičiui-Beržui. Kartu su Strėve čia nusileido ir Jonas Kukauskas, kuris parsidavės NKVD tapo išdaviku, nulėmusi tragiską Daumanto likimą.

Lekėčius pasiekėme, kai miestelio žmonės rinkosi į baž-

Prie paminklo Valkų miške žuvusiems partizanams

ncyja sek-madienio pamaldoms. Padėjome gėlių prie Nepriklausomybės dešimtmeciu skirto paminklo, kuris išliko visus okupacijos metus, nors ir buvo niokotas, bei prie netoli ese-ančio paminklo 20 žuvusių

Tauro apygardos partizanų.

Pasirožėjė miesteliu leidomės į miškus, kur be visureigiu nebūtume pravažiauvi. Miškuose aplankėme ir kartu vykusiems Šakių buvusiems tremtiniams dar nežinomą at-

minimo vietą: medinį kryželį, pritvirtintą ant medžio greta partizanų bunkerio. Šią vietą keliaudamas po miškus su gretimų kaimų gyventojais rado vienas visureigiu klubo narys. Besigrožėdami rudeniui mišku atvykome į Agurkiškę, kur sužavėjo ne tik pats paminklas čia palaidoto Tauro apygardos vado Zigmo Drungos-Mykolo Jono ir jo bendražygį atminimui, bet ir prieš jį iš akmenėlių išdelioti Gediminaičių stulpai. Vėliau sustojome prie paminklų ansamblio Žalgirio rinktinės partizanams Grīškabūdyje, paminklinio akmens Tauro apygardos, Žalgirio rinktinės, Vyčio kuopos partizanams Skaistgirių kaime.

(keliamas į 7 psl.)

Atstatyta Kęstučio apygardos partizanų žeminė

(atkelta iš 1 psl.)

LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė ir Šilalės rajono meras Jonas Gudauskas įteikė padėkos raštus visiems geradariams, kurių nuoširdaus darbo dėka atstatyta žeminė. Nuoširdžių plojimų sulaukė Pajūrio 10-osios kuopos jaunieji šauliai ir jų vadovas A. Dragūnas. Už pareigingumą ir nuoširdžių darbų dėkojo Tauragės miškų urėdijos darbuotojams ir miškų urėdijai Robertui Piečai, Pagramančio girininkijos darbuotojams ir girininkui Žydrūnui Samoškai, Pagramančio regioninio parko darbuotojams ir direktoriui Vaidotui Šliogeriu, buvusiam generaliniams miškų urėdijui Benjaminui Sakalauskui. Už sėkmingą idėjų įgyvendinimą buvo padėkota LPKTS Šilalės filialo pirmininkei Teresai Ūksienei, pavaduotojui Antanui Rašinskui ir daugybei kitų geradarių. LPKTS valdybos pirmininkė R. Duobaitė-Bumbulienė padėkojo Šilalės rajono merui Jonui Gudauskui ir administracijos direktoriaus pavaduotojai Verai Macienei.

Prisiminimais apie gyvenimą tam-siose, drėgnose žemynėse dalijosi tuomet dar buvę jauni, o dabar jau 90-mečiai Lietuvos laisvės kovos sajūdžio štabo viršininkas Vytautas Balsys ir atkurtos Žemaičių apygardos vadas Steponas Grybauskas. Apie Lietuvos partizanų didvyriškumą papasakojo atkurtos Lietuvos laisvės armijos sajungos pirmininkė, Žemaičių apygardos vado Vlado Montvydo-Žemaičių duktė Irena Montvydaitė-Giedraitienė. Šventės dalyvius sveikino Šilalės rajono mero pavaduotojas Raimundas Vaitiekus, administracijos direktoriaus pavaduotoja Vera Ma-

Renginio dalyviai Pagramančio regioniniame parke šalia atstatyto partizanų žeminės

cienė, Lietuvos šaulių sajungos jaunuju šaulių vadas Vytautas Žymantės.

Niūniuodami Lietuvos partizanų dainas šventės dalyviai leidosi nuo kalvelės, Lylavos upelio link. Saulės spindulių šildomoje miško aikštėje pasivaišinė kareiviška koše renginio dalyviai vyko į Šilalės rajono savivaldybės kultūros centro salę. Čia buvo surengta konferencija „Istorinės atminties žamžinimas Lietuvoje ir Šilalės rajone 1990–2014 metais“.

Konferenciją pradėjo Kalitinėnų Aleksandro Stulginskio gimnazijos mokiniai, parodė kompoziciją „Laisvės sparai“. Susirinkusiuosius pasveikino Šilalės meras Jonas Gudauskas, LPKTS Šilalės filialo pirmininkė Teresė Ūksienė ir Konrado Adenauerio fondo Lietuvos vadovė Kristina Kvi-

liūnaitė. Pranešimą „Istorinė atmintis“ skaitė Lietuvos Respublikos Seimo narys dr. Arvydas Anušauskas. Jis kalbėjo apie istorijos kūrimo ir formavimo skirtingumus, valstybės tapatumą, apžvelgė šiandienos aktualias, propagandinį karą ir teroro apraiškas Ukrainoje.

Simono Gaudiešiaus gimnazijos jaunieji skautai papasakojo apie savo pilietišką veiklą. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro vyr. specialistas Darius Juodis supažindino su Lietuvoje atstatyti partizanų slėptuvii būkle.

Šilalės rajone atkurta partizanų žeminė savivaldybės tarybos sprendimu yra įtraukta į savivaldybės saugomų kultūros paveldo objektų sąrašą, Gubrių kaime gyvenamame name esanti slėptu-

vė yra valstybės saugomų paveldo objektų sąraše.

LPKTS Šilalės filialo nariai atstatė žeminę Šilų miške, Rietavo savivaldybėje. LPKTS valdybos ir Šilalės rajono tarybos narė Loreta Kalnikaitė

konferencijos dalyvius supažindino laisvės kovų, tremties

žamžinimo būdais straipsniuose, filmuose, knygose. Pranešėja pristatė Šilalės garbės piliečio Albino Kentros darbus, žamžinant unikalius istorinius įvykius. Apžvelgė knygų serijų: „Šilalės kraštas“, „Erškėčių keliu“ temas, sudarytojus, leidėjus.

Pristatė LPKTS Šilalės filialo išleistas Lietuvos partizanų poezijos bei atsiminimų knygas. Papasakojo apie prisiminimų rinkę Vytautą Balči. Priminė, kad Laukuvoje, Šilalės rajone, savo nemirtinguo sius prisiminimus apie Lietu-

vių išgyvenimus ledjūryje rašė ir plačiajam pasaulyui skleidė gydytoja Dalia Grinkevičiutė. L. Kalnikaitė papasakojo apie planuojamą įkurti Šilalės krašto tremties ir pasipriešinimo istorijos muziejų su išplėstine Dalios Grinkevičiutės ekspozicija. Priminė apie filialo pirmininkės Teresės Ūksienės pasiaukojamą darbą.

LPKTS Šilalės filialo pirmininkė Teresė Ūksienė, Šilalės rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus Kultūros paveldo vyr. specialistė Jurgita Viršilienė supažindino su Šilalės rajone pastatytais paminklais Laisvės kovų dalyviams, tremtiniam. Administracijos direktoriaus pavaduotoja Vera Macienė papasakojo apie gydytoją, tremtinę Dalią Grinkevičiutę, jos gyvenimo ir kūrybos akimirkas Laukuvoje bei didžių skausmą, iškentetą prie Laptevų jūros.

Konferenciją užbaigė Šilalės Simono Gaudiešiaus gimnazijos literatūrų būrelis, vadovaujamas Aušrelės Baubliėnės, parodės literatūrinę kompoziciją, sukurtą remiantis Dalios Grinkevičiutės prisiminimais.

Nors sulaukėme vėlyvos popietės, skirstytis neskubėjome. Laukė paroda „Istorinės atminties žamžinimas Šilalės rajone“, džiaugsmo dalijimasis fojėje ir žemaitiška vakarienė. Bendraminčiai iš tolimaliausiu kampelių: Alytaus, Panevėžio, Mažeikių, Klaipedos, Jurbarko ir Kelmės bei visų kaimyninių rajonų, nuoširdžiai bendravo ir džiaugėsi šilališkių darbais.

Irena MONTVYDAITĖ-GIEDRAITIENĖ
Mečislovo Šilinsko nuotrauka

2014 m. spalio 31 d.

Pamastymai apie laikraštį „Tremtinys“

Laikraštį prenumeruoju jau dvejų metų. Su juo susipažinės nutariau skaityti ir jo nebe paleisti iš rankų. Tai darysi uki gyvenimo pabaigos. Seniai girdėjau, kad yra leidžiamas tokis laikraštis. Tik niekur jo nepagaudavau.

Kartą teko pasiūnėti su gerai pažistamu Stasiu Burba, Darbėnų vidurinės mokyklos rezistencijos muziejaus įsteigėju. Iš jo sužinojau ir apie laikraštį „Tremtinys“. Jis patarė užsiprenumeruoti. Taip ir padariau. Ir jis man taip patiko, kad jokiu būdu jo negaliu paleisti iš rankų. Ir pats dažnai iji parašau.

Iš mūsų Kumpikų kaimo į Sibirą buvo ištremta 15 šeimų. Aplinkui kaimą dideli miškai, į mišką buvo pasitraukęs ir ne mažas būrys jaunu vyrų. Gailia, kad daug jų žuvė... Į Sibirą buvo ištremta ir mano giminių. Buvo ir pasitraukusių į mišką. Kadangi mama buvo našlė ir

pusiau akla, o aš ir sesutė buvome maži, tai mūsų į Sibirą ne ištremė, be to, buvome mažažemai.

Dabar jau esu pensininkas. Labai mėgstu skaityti knygas, spaudą. Domiuosi politika. Ypač mėgstu knygas apie tremtinius bei partizanus. Turiu nemažai jų nusipirkęs, gavęs dovanų.

Kodėl man patinka laikraštis „Tremtinys“? Visa spausdina į tame medžiaga yra labai įdomi. Laikraštį perskaityau nuo pradžių iki galo. Jį giriui vienims savo kaimo žmonėms. Kiti irgi žada užsiprenumeruoti. Kadangi esu rašantis žmogus, tai dažnai tenka paskambinti ir į redakciją. Mane labai žavi laikraščio darbuotojų nuoširdumas. Juk laikraščio turinys labai daug priklauso ir nuo jo darbuotojų.

Labai gerbiu laikraštį „Tremtinys“. Viskas, kas Jame rašoma, prie širdies prilimpa

tieki senam, tiek jaunam. Pas mane ateina daug moksleivių, kurie domisi Lietuvos istorija. Istorinėmis temomis turiu surinkęs labai daug medžiagos. Todėl jaunimas ir moksleiviai kreipiasi į mane. Iš jų kalbos man atrodo, kad ne vienas moksleivis yra užsiprenumeruęs ir laikraštį „Tremtinys“.

Aš visus laikraščio numerius komplektuoju. Susiuvi į krūvą. Tai darysiu ir ateityje. Nes žinau, kad yra daug jaunimo, kurį tokia medžiaga domina. Be to, domisi ir mano vaikaitis Žydrūnas, kuriu ir žadu palikti visą savo turimą literatūrą.

Linkiu labai daug sveikatos ir ištvermės visiems laikraščio darbuotojams.

Linkiu sėkmės, ypač šiuo laikotarpiu, kai Ukrainoje neduoda ramybės „žaliej žmogeliukai“, grasinama Baltijos valstybėms.

Jonas BAUŽYS

Atminimo žvakelė miško broliams

(atkelta iš 6 psl.)

Kelionė baigėme, kur ir pra-dėjome – Šakiuose. Aplankėme prieš keletą metų įmonės „Šakių vandenys“ teritorijoje atstatytą paminklą Nežinomam Tauro apygardos partizanui bei kryžių prie pakeistos Siesarties upės vagos. LPKTS

nuoširdžiai dėkoja Šakių visureigiu sporto entuziastams už gražią iniciatyvą, pagerbiant Lietuvos Laisvės kovotojus.

Artėjant Visų Šventųjų dienai, Vėlinėms, susimąstykime, kam turime būti dėkingi už Lietuvos laisvę ir uždekimė atminimo žvakelę prie partizanų,

Skelbimai

Jau galite užsiprenumeruoti „Tremtinį“ 2015 metams

Prenumerata priimama iki gruodžio 19 dienos bet kuriame „Lietuvos pašto“ ar „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt.

Prenumeratos indeksas 0117.

Kaina: 1 mėn. – 8,16 Lt (2,36 Eur),
3 mėn. – 24,48 Lt (7,09 Eur),
6 mėn. – 48,96 Lt (14,18 Eur),
12 mėn. – 96,92 Lt (28,36 Eur).

Spalio 31 d. (penktadienį) 11 val. Upės g., Romainių k., Užliedžių sen., Kauno r. (Kaunas–Babtai 1,2 kilometre), vyks paminklo Lietuvos laisvės armijos steigėjui, brigados generolui Kazuiu Veverskiui atidengimo iškilmės. **12 val.** Kauno Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje bus aukojuamos sv. Mišios. Kviečiame dalyvauti.

Lapkričio 2 d. (sekmadienį) 14 val. LPKTS Šiaulių filialas kviečia į Ginkūnų kapinėse prie tremtiniių sektorius paminėti Mirusiuų dieną – Vėlines. Uždegsime žvakę, padésime gėlių, pagiedosime kartu su chorū „Tremtinys“.

Lapkričio 2 d. (sekmadienį) 14 val. LPKTS Kauno filialas kviečia visus buvusius politinius kalinius, tremtinius, Laisvės kovų dalyvius, moksleivius ir jaunimą į Kauno Petrašiūnų kapines prie Kančių memorialo paminėti Mirusiuų dieną – Vėlines. Uždegsime žvakę, padésime gėlių. Giedos Kauno buvusiu politinių kalinių ir tremtiniių choras „Ilgėsys“, vadovaujamas Bronės Paulavičienės ir Mindaugo Šikšniaus.

Kviečiame dalyvauti.

Lapkričio 6 d. (ketvirtadienį) 13 val. Anykščių rajono savivaldybė kviečia į pažintinio maršruto „Algimanto apygardos partizanų takais“ atidarymą. Renginio pradžia – prie Algimanto apygardos partizanų vadavietės Simonių girioje, Svėdasų sen., Anykščių r.

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309, Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214.
www.lpkts.lt, el. paštas: tremtinys@zebra.lt

Redakcija pasilieka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negražinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.

ILSĖKITES RAMYBĖJE

Vytautė Vasiliauskaitė-Kulevičienė

1931–2014

Gimė Antazavėje, Zarasų r., inteligentų šeimoje. Tėvas nuo 1941 m. kalėjo Vorkutos lageriuose. Mama, mokytoja, 1948 m. su trimis vaikais ištremta į Sibirą – Krasnojarsko kr. Kazačinsko r. Jazajevkos k. Septynioliukmetė Vytautė dirbo sunkius miško ruošos darbus. 1957 m. Krasnojarske įgijo medicinos sesers specialybę ir dirbo Krasnojarsko krašto kliniką Onkologiniam skryuje. 1958 m. sukūrė šeimą su tremtiniu ir susilaikė dukters. 1961 m. grįžo į Lietuvą. 32 metus dirbo Panevėžio r. Naujamiesčio ligoninėje vyriausiaja medicinos sesele. Aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje, buvo LPKTS narė. Už kilnių ir aktyvių veiklą 2010 metais LNK „Gerumo dienos“ telemaratone apdovanota Gerumo sparno statulėle.

Palaidota Panevėžio r. Naujamiesčio kapinėse. Užjaučiame šeimą, giminės, bendraminčius.

LPKTS Panevėžio filialas

Anelė Striogaitė-Sadauskienė

1932–2014

Gimė Ukmergės r. Viršužiglių k. ūkininkų šeimoje. 1948 m. su dvieju broliais ištremta į Igarką. Dirbo lentpjūvėje. 1957 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Vilniuje. Ištékėjusi persikelė gyventi į Alytų, dirbo pašte.

Palaidota Alytaus kapinėse.

Liūdi sesuo Filomena Sabūnienė

Jonas Pažereckas

1935–2014

Gimė Naubariškių k. Skirsnemunės apyl. Kai šeima buvo ištremta į Čeremchovą, Irkutsko sr., Jonui buvo tik 16 metų. Į Lietuvą grįžo 1958 m. Dirbo kelių valdyboje, Jurbarko vandenvietėje, geologijos tarnyboje. 1959 m. vedė, užaugino du sūnus. Buvo aktyvus LPKTS Jurbarko filialo narys, padėjo statant paminklus ir kitus atminimo įamžinimo ženklius. Buvo Jurbarko Petro Paulaičio 1 saulės kuopos šaulys.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną Birutę, sūnų Gediminą, seserį Zitą bei visus artimuosius.

LPKTS Jurbarko filialas

Anastazija Valiūnienė

1937–2014

Būdama mažametė, neteko tévelių. 1944 m. tévelis, Dainavos apygardos Dzūkų rinktinės Margirio grupės partizanas mūšyje su sovietiniais okupantais buvo sunkiai sužeistas, 1946 m. nuteistas, kalėjo Irkutsko sr. lageriuose. Motina, Laisvės kovų dalyvė, partizanų ryšininkė, 1946 m. areštuota ir nuteista, kalėjo Pietų Sachalino lageriuose. Likusi mažametė išgyveno sunkius pokario metus, pas ūkininkus ganė gyvulius. Sukūrusi šeimą užaugino tris dukteris ir du sūnus. Buvo puiki žmona, motina. Nuoširdžiai užjaučiame seserį Birutę Cibulskienę ir artimuosius.

LPKTS Alytaus filialas

Danutė Toleikytė-Bagdonienė

1940–2014

Gimė Girvainių k., Laukuvo valsč., Tauragės aps., ūkininkų šeimoje. 1948 m. su tévais ištremta į Sibirą – Irkutsko sr. Taišeto r. Tremtyje mirė tévas. Šeima patyrė daug vargo, neprieklių. 1956 m. Danutė su mama grįžo į Lietuvą, bet čia jautėsi nelaukiama, nereikalingos. Danutė sukūrė šeimą, užaugino du sūnus ir dukterį. Sulaukė penkių vaikaičių. Gyveno Laukuvoje.

Palaidota senosiose Laukuvo kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukterį, sūnus, vaikaičius ir artimuosius.

LPKTS Šilalės filialas

Redaktorė Jolita Navickienė. Redakcija: Dalia Maciukevičienė, Vesta Milerienė. Maketavo Kazimieras Žemaitis

Įmonės kodas 3000 32645

Ats./sąsk. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB „SEB“ bankas.

Spausdino spaustuvė UAB „Morkūnas ir Ko“, Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai
Tiražas 2320 egz.

Kaina 2 litai
0,58 euro

(atkelta iš 1 psl.)

Pavasarį ji buvo paleista, siekiant išsiaiškinti jos rysius su partizanais. Supratusi, kad liktilaisvėje jau pavojinga, Angelė 1946 metų pavasarį išėjo į mišką, į Tauro partizanų apygardos Vytauto rinktinę, ir tapo partizanu daktare Aušrele. Ne kartą jai teko bunkeriuose operuoti sužeistus partizanus. Iki šiol yra išsaugota nuotrauka, kur A. Senkutė bunkeryje operuoja sužeistą Laisvės kovotoją. Oficialiai partizanų apygardoje A. Senkutė-Aušrelė buvo paskirta Tauro apygardos štabo Sanitarijos skyriaus viršininkė. Enkavedistai, nespėjė sunaikinti Aušrelės, atkeršijo jos artimiesiams: šeimą ištremė, sodybą sudegino, suėmė seserį Onutę, ja žiauriai kankino, reikalaudami išduoti seserį ir kitus partizanus, nuteisė dešimčiai metų lagerių. A. Senkutė-Aušrelė žuvo 1952 metų vasarą – buvo nušauta MGB agentų smogikų. Jos kūnas išvežtas į Kauno sau-gumą. Kur užkastas, nežinia. Apie šią bebaimę kovotoją prisiminė ir susirinkusiems papasakojo buvusi jos draugė, partizanų ryšininkė Julija Geležiūtė-Stankevičienė, susipažinusi su A. Senkute 1946 metais, kai ši į jų namus ateidavo slaugyti sužeisto partizano.

Iš Kalvarijos savivaldybės žygio dalyviai pasuko į Vilkaviškio rajoną, kur veikė Tauro apygardos Vytauto rinktinė. Pirmasis sustojimas – Patilčiuose, kur 1952 metų sausio 21 dieną šio kaimo gyventojo Broniaus Lukoševičiaus sodyboje per karinę čekistinę operaciją išduoti žuvo paskutiniai Tauro apygardos Vytauto rinktinės štabo partizanai: Feliksas Čereška-Karvelis (rinktinės štabo viršininkas), Pranas Leonas Daubara-Liūtašridis, Antanas Grikielis-Slapukas, Vidmantas (rinktinės vadasis), Pranas Kemeraitis-Tau-

ras ir Juozas Kmieliauskas-Aitvaras, Napoleonas (rinktinės štabo Ūkio skyriaus viršininkas). Žuvusiuju palaikai išvežti į Kauną. Užkasimo vieta neišaiškinta. Prie partizanų atminimo žymens jų kovą prisiminė Vilkaviškio krašto muziejaus direktorė Elena Rupeikiene. Bartninkų Šv. Apaštalų Petro ir Povilo parapijos klebonas Alvydas Dvareckas palaimino žygio dalyvius ir kartu pasimeldė už žuvusius partizanus.

Bartninkų apylinkėse kovoju sių ir žuvusiu partizanų veiklą priminė vilkaviškietis is-

Lietuvos partizanams, žuvusiem už Tėvynės laisvę šiame valsčiuje, Pajevonio pagrindinės mokyklos moksleiviai, vadovaujami istorijos mokytojos Johanos Lengvinienės, surengė literatūrinę kompoziciją kovotojams už Laisvę atminti.

Iš Pajevonio žygeiviai pasuko Trilaikio kaimo link, kur stovi atminimo žymuo šioje vietovėje 1950 metų balandžio 11 dieną Broko sodyboje žuvusiem Tauro apygardos Vytauto rinktinės Kęstučio tėvinių partizanams – 1-os grandies vadui Vitui Ivanavičiui-Mažyčiui ir to paties būrio par-

tų sausio 10 dieną Akucevičiaus sodyboje žuvo vieni pasutiniuju Suvalkijos partizanų, Vytauto rinktinės kovotojai Liudvikas Gataveckas-Verpetas, Bronius Bobina-Patrimpas (tėvūnijos vado adjutantas), Jonas Misiukevičius-Arūnas, Gintautas Kazimieras Navickas-Dudutis ir pirmosios grandies vadasis Pranciškus Ruseckas-Drugys. Jaunuosis žygio dalyvius ypač sudomino prie pat paminklo esantis molinis tvartas, kuriamo slapstėsi partizanai. Šio tvarto galinėje sienoje dar išlikusios kulkų žymės, menančios kruvino mūšio dramatiškas valandas. Apie tą dieną ižykius ir savo kovų bendražygius susirinkusiems įdomiai papasakojo ryšininkas Algimantas Kazlauskas.

Viena paskutinių žygio stotelė – Gražiskiai. Prie Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčios šventoriuje stovinčio atminimo kryžiaus šiose apylinkėse kovoju siems Tauro apygardos Vytauto rinktinės partizanams, kovos draugus prisiminė Laisvės kovų dalyvis Jonas Astašauskas. Vėliau visi patraukė į Gražiskių kaimo kapines, kur aplankė pernai pastatyta paminklinių akmenų legendiniams partizanui Antanui Ambrulevičiui-Vėjui. Šis partizanas – unikalė asmenybė Lietuvos istorijoje. Tai vienintelis kadrinis sovietų saugumo karininkas, tapęs Laisvės kovotoju. Kybartuose, turgaus aikštėje, buvo pastatytos net kartuviés viešai jį pakarti. 1944 metų lapkritį jis išstojo į NKVD operatyvininkų mokyklą Vilniuje, kurią po metų baigė. 1945 metų gruodį buvo paskirtas Vilkaviškio rajono Gražiskių valsčiaus operatyviniu įgaliotiniu. 1946 metų kovą užmezgė ryšius su Tauro apygardos Vytauto rinktinės partiza-

nais. 1947-ųjų sausio pirmomis dienomis, turėdamas žinių apie gresiantį suėmimą, pasitraukė pas partizanus, davė priesaką ir tapo partizanu, slapyvardžiu Vėjas. 1947 metais mūšyje su okupantais, A. Ambrulevičius buvo sunkiai sužeistas ir suimtas. Nuteistas 25 metams lagerio ir 5 metams tremties, 5 metams atimtospilietinėsteisės. Kalėjo sovietų lageriuose.

Apie šį kovotoją žygio dalyviams pasakojo renginį vedusi LPKTS Vilkaviškio rajono filialo pirmininkė Dalija Agota Karkienė.

Baigiamasis žygio akordas – aptarimas – vyko lietuvių tautos patriarcho Jono Basanavičiaus tėviškėje, Ožkabaliuose, kur sušalusius žygeivius su karšta arbata ir kareiviška koše pasitiko Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės šauliai. Gražų koncertą žygio dalyviams dovanotojo Gražiskių folkloro ansamblis „Gražupis“, vadovaujamas Aldonos Krapavickienės.

Daugelyje atminimo vietų skambėjo partizanų ir patriotinės dainos, kurias atliko Vilkaviškio buvusių tremtinių ansamblis „Atmintis“, vadovaujamas Birutė Stonienės bei Vilkaviškio P. Karužos šaulių mūrus vokalinis ansamblis „Šaulys“, vadovaujamas būrio vado Algimanto Šerono, plazdejo Laisvės vėliavos ir degė atminimo žvakutės.

Zygio organizatoriai – LPKTS pirmininko pavaduotoja, Marijampolės filialo valdybos pirmininkė Birutė Kažemėkaitė ir Vilkaviškio rajono filialo pirmininkė Dalija Agota Karkienė – džiaugėsi, jog į ši žygį pavyko įtraukti nepapras-tai daug moksleivių iš Vilkaviškio rajono bei Kalvarijos savivaldybės mokyklų, taip pat juonusius šaulius.

Virginija SAMUOLIENĖ

Žygio akimirkos

Autorės nuotr.

torikas Antanas Žilinskas, apie tokį žygį prasmę bei atminties puoselėjimą kalbėjo kunigas A. Dvareckas.

Pajevonyje, prie paminklo

tianui Albinui Stebuliauskui-Ulonui. Ten pat persialdės mirė Kęstučio tėvinių vado pavaduotojas Vytautas Matulevičius-Mindaugas. 1952 me-

pagailėjo laiko ir jėgų, rengdami šiam žygiui moksleivius. Skautiškai drausmingi Kybartų moksleiviai, šauliškai šaunūs ketvirtosios rinktinės kuopų šauliai ir šauliukai, stovėjė prie vėliavų, visiems žygio dalyviams paliko gerą išspūdį. Savanoriškai pasisiūlė dalyvauti ir du Virbalio mokyklos moksleiviai Laura ir Mantas. Sunkiai, bet ištengė surasti tris mokyklinius autobuselius Vilkaviškio savivaldybė, administracijos direktorius Saulius Vabalas ir meras Algirdas Neiberka. Gaila, kad žygiję nebuvo savivaldybės atstovų. Ypač dėkoju Giedrių, Pajevonio ir Gražiskių mokyklų direktoriams (J. Perliubai, P. Dausi-

nui, G. Launikonienei) ir vairuotojams.

Zygis Tauro apygardos partizanų takais suteikė moksleiviams galimybę prisiliesti prie pasipriešinimo okupacijai ir partizaninių kovų istorijos, pabendrauti su dar gyvais tos istorijos kūrėjais. Tai buvo gyvoji istorijos pamoka, kuri mūsų rajone buvo pirmoji tokio masto. Gaila, kad respublikiniam renginyje nedalyvavo Vilkaviškio miesto ir kitų rajono mokyklų moksleiviai. Apgailėtina, kad nepasinaudojo dėkinga proga auklėti jaunają kartą patriotiškumo dvasia mūsų jauniosios kartos auklėtojai.

Dalija Agota KARKIENĖ

Prisiliesti prie istorinės atminties

Žygiai partizanų kovų takais – vienas iš būdų pakeliauti po Lietuvoje veikusias partizanų apygardas, prisiliesti prie istorinės atminties. Tokie žygiai, organizuojami LPKTS, vyksta kasmet, aplankant vis kitą, vieną iš devynių partizanų apygardų.

Šiemet garbė surengti žygį vienos iš aktyviausiai veikusiu – Tauro apygardos – partizanų takais teko mums, Marijampolės ir Vilkaviškio filialų vadovėms: Birutei Kažemėkaitei ir man, Dalijai Karkienei.

Atlikus didelį paruošiamąjį darbą, spalio 25 d. laukėme žygio dalyvių iš visos Lietuvos. Kiek baiminomės, kad nebūs dalyvių gausos. Tačiau kai į Skardupių bažnyčią, kur šv. Mišias aukojo kunigas poetas

Petras Algirdas Kanapka sunkiai betilpo žmonės, nuotaika pasitaisė. Atvyko žygeiviai iš Alytaus, Anykščių, Vilniaus, Kauno, Marijampolės, Kalvarijos, Kybartų ir įvairių Vilkaviškio rajonovietovių. Nepabiuję žygio sunkumų į jį išsiruošė ir Kybartų pagrindinės mokyklos (vad. Daiva Leonavičienė), Kybartų K. Donelaičio gimnazistai (vad. Sonata Galiniénė), Gražiskių gimnazijos moksleiviai (vad. Sonata Mikulskytė), Kalvarijos rajono Jungėnų pagrindinės mokyklos, Kalvarijos gimnazijos mokiniai ir jų mokytojai, Kybartų skautai (vad. Gabrielius Zaveckas ir Robertas Belskas). Taip pat atvyko visas būrys šauliukų: Vilkaviškio, Pilviš-

kių, Marijampolės jaunieji šauliai, vadovaujami Romo Ramanauskui, Valiaus Kučiauskui ir Gintauto Liškauskui. Atvyko ir Marijampolės Sūduvos ketvirtosios rinktinės vadasis Raimundas Mertinkaitis, P. Karužos šaulių kuopa, LKPT vadovai – tarybos pirmininkas Petras Musteikis, valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė, TS-LKD atstovai.

Žygis, prasidėjęs Skar-

dupiuose, baigėsi Gražiskiuose (apie žygiję aplankytas vietas – straipsnyje „Tauro apygardos partizanų kovų takais“).

Dėkojame Kybartų, Gražiskių, Pajevonio mokyklų istorijos mokytojams, kurie ne-